

PEARL: uitkomsten van de regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005–2025 voor provincies

Andries de Jong ¹⁾

In 2006 hebben het Ruimtelijk Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek voor het eerst een regionale demografische prognose uitgebracht. Deze prognose geeft een beeld van regionale ontwikkelingen rond de bevolking en allochtonen in de periode 2005–2025. In dit artikel wordt ingegaan op diverse uitkomsten op provincieniveau.

1. Inleiding

Dit artikel beschrijft op provinciaal niveau de toekomstige ontwikkelingen in de bevolkingsgroei en veranderingen in de samenstelling van de bevolking op basis van de uitkomsten van de regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005–2025 van het Ruimtelijk Planbureau en het Centraal Bureau van de Statistiek. In een ander artikel in deze aflevering van *Bevolkingstrends* wordt beknopt ingegaan op de achtergronden en veronderstellingen van de regionale bevolkings- en allochtonenprognose. Voor een uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar De Jong et al. (2005). De regionale prognose is consistent met de landelijke bevolkingsprognose en de allochtonenprognose die het CBS eind 2004 heeft uitgebracht. De regionale prognose is vervaardigd met behulp van het prognosemodel PEARL, wat staat voor Projecting population Events At Regional Level. Gedetailleerde uitkomsten zijn gepubliceerd op de website van het CBS (via *StatLine* gratis toegankelijk; www.cbs.nl). Het laagste regionale niveau van de regionale bevolkings- en allochtonenprognose betreft de gemeente. In dit artikel wordt echter ingegaan op de resultaten op provinciaal niveau. In Van Duin et al. (2006) zijn al eerder resultaten van de regionale prognose beschreven.

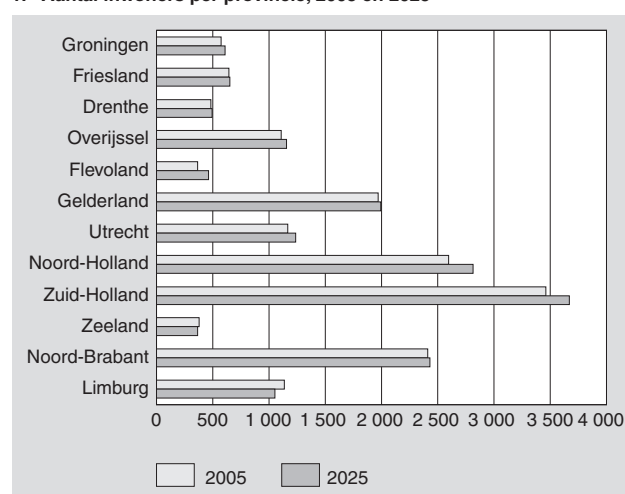
2. Ontwikkeling van het inwonertal van de provincies

Tussen 2005 en 2025 zal de bevolking met 630 duizend personen toenemen. Deze bevolkingsgroei zal zich concentreren in het westen van het land (*grafiek 1*). De provincies Noord- en Zuid-Holland groeien het sterkst, elk met ruim 200 duizend inwoners. Met rond 100 duizend personen zal Flevoland ook fors groeien. Deze drie provincies nemen hiermee ongeveer 80 procent van de totale groei voor hun rekening.

Naast regionale groei is er ook regionale krimp. Naar verwachting zullen Limburg en Zeeland hiermee geconfronteerd worden en zullen ze de komende twintig jaar respectievelijk ongeveer 85 duizend en 15 duizend inwoners verliezen. Overigens krimpt het inwonertal van Limburg al sinds 2002. Momenteel is Flevoland wat betreft

inwonertal de kleinste provincie, maar in 2025 zal deze plaats worden ingenomen door Zeeland. Limburg zal ook zakken op de provinciale ranglijst en worden voorbijgestreefd door Overijssel. Bovenin de ranglijst verandert er weinig: Zuid-Holland is en blijft de grootste provincie met 3,5 miljoen inwoners in 2005 en 3,7 miljoen in 2025. Noord-Holland en Brabant bezetten de tweede en derde plaats, met in 2005 respectievelijk 0,9 en 1,0 miljoen minder inwoners dan Zuid-Holland (en in 2025 0,9 en 1,2 miljoen minder inwoners).

1. Aantal inwoners per provincie, 2005 en 2025

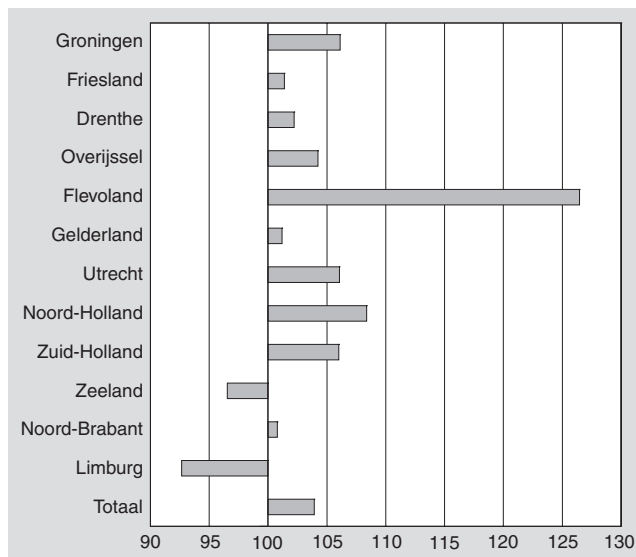

Grafiek 2 geeft een beeld van de relatieve groei van de provincies in de periode 2005–2025. Flevoland steekt ver boven de andere provincies uit, met een groei van bijna 30 procent. Voor Nederland als totaal is er sprake van een beperkte groei van 4 procent. In nog vier andere provincies zal de groei duidelijk sterker zijn dan landelijk: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Groningen. Noord- en Zuid-Holland gaan de eerste tien jaar nog gelijk op in de relatieve bevolkingsgroei, maar daarna blijft het groeitempo van Zuid-Holland achter bij dat van Noord-Holland. Het inwonertal van Drenthe, Friesland en Gelderland verandert de komende twintig jaar weinig. In de provincies Limburg en Zeeland zal in relatief opzicht sprake zijn van aanmerkelijke krimp. Tussen 2005 en 2025 neemt het inwonertal van Limburg met 7 procent en dat van Zeeland met 4 procent af.

Bevolkingsgroei (en -krimp) wordt veroorzaakt door de ontwikkelingen in de componenten van de bevolkingsgroei. Het gaat hierbij om geboorte, sterfte, buitenlandse en binnenlandse migratie. Bij geboorte en sterfte speelt de leeftijdsopbouw van een regio een belangrijke rol, in het bijzonder de aanwezigheid van paren in de fase van gezinsvorming en de aanwezigheid van ouderen (vooral boven de 70 jaar). Het saldo buitenlandse migratie wordt

¹⁾ Ruimtelijk Planbureau, Den Haag.

2. Ontwikkeling van het aantal inwoners per provincie tussen 2005 en 2025 (2005=100)

vooral beïnvloed door de geografische ligging (dichtbij of ver van de grens), door de aan- of afwezigheid van werken en studiemogelijkheden voor immigranten en door de omvang van de lokale allochtone bevolking. Regio's met veel allochtonen hebben een relatief hoog emigratiecijfer, omdat allochtonen meer geneigd zijn te emigreren dan autochtonen. De aanwezigheid van een allochtone gemeenschap stimuleert echter ook de immigratie. Dit geldt vooral voor de huwelijksmigratie en de gezinshereniging.

Het saldo binnenlandse migratie wordt sterk beïnvloed door de ontwikkelingen in de woningbouw. Daarnaast spelen ook de aanwezigheid van instellingen voor hoger onderwijs en het aanbod van banen een belangrijke rol.

Uit *grafiek 3* blijkt dat de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht naar verwachting tussen 2005 en 2025 de grootste natuurlijke aanwas zullen hebben (dit is het verschil tussen het aantal geboorten en sterfgevallen). In relatief opzicht wijken de sterfte- en geboortecijfers van Zuid- en Noord-Holland echter weinig af van het landelijk beeld. Hetzelfde geldt voor Friesland, Gelderland en Overijssel. Utrecht heeft een weinig vergrijsde bevolking, wat resulteert in een verhoudingsgewijs groot aantal geboorten en klein aantal sterfgevallen.

De provincie Flevoland groeit vooral door de natuurlijke aanwas. Deze provincie heeft een bijzonder hoog aandeel jongeren en een laag aandeel ouderen, waardoor het aantal geboorten groot en het aantal sterfgevallen klein is. Het aantal geboorten wordt verder verhoogd doordat Almere en Lelystad populaire verhuisbestemmingen zijn voor jonge, uitbreidende gezinnen.

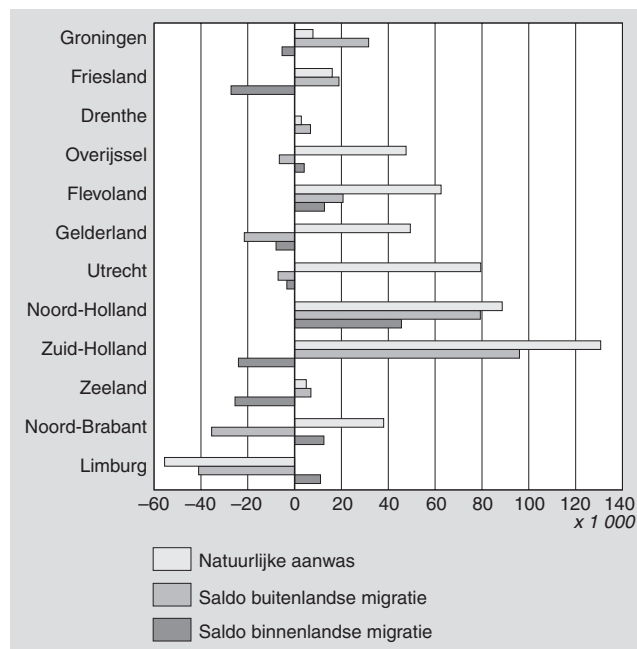
In de provincies met een meer vergrijsde bevolking is de natuurlijke aanwas gering. Limburg is de enige provincie met een negatief geboorteoverschot. In Groningen, Drenthe en Zeeland is tussen 2005 en 2025 nauwelijks nog sprake van natuurlijke bevolkingsgroei.

De provincies Noord- en Zuid-Holland laten grote positieve saldi voor de buitenlandse migratie zien, vooral door de immigrantenstroom naar Amsterdam en Den Haag. Ook Groningen en Flevoland kennen een aanzienlijk positief saldo.

Dit wordt veroorzaakt door een verhoudingsgewijs grote aantrekkelijkheid voor immigranten. In de noordelijke provincies speelt de aanwezigheid van de universiteit in Groningen een rol. In Flevoland geldt dit voor de nabijheid van Amsterdam. De grensprovincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland verliezen naar verwachting veel inwoners aan het buitenland.

In de komende twintig jaar verandert naar verwachting driekwart van de bevolking van woongemeente. Verhuisstromen hebben daarmee potentieel een grote invloed op het regionale inwonertal. Noord-Holland onttrekt de komende twintig jaar naar verwachting de meeste inwoners aan andere provincies. Met een groei van 4 procent door binnenlandse migratie kent Flevoland naar verhouding de grootste netto instroom, vooral vanwege de omvangrijke geplande woningbouw. Toch speelt, vergeleken met het recente verleden, het saldo binnenlandse migratie de komende jaren een bescheiden rol in de groei van deze provincie.

3. Natuurlijke aanwas en saldo binnen- en buitenlandse migratie per provincie in de periode 2005–2024

3. Ontwikkeling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs

Voor de planning van onderwijsvoorzieningen is het van belang zicht te hebben op de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het zogenaamde primair onderwijs. Vanwege de leerplicht komt de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het primair onderwijs vrijwel overeen met de ontwikkeling van de relevante leeftijdsgroep (4–11-jarigen). Het verschil tussen het aantal leerlingen in het basisonderwijs en de kinderen in de leeftijdsgroep van 4–11 jaar bedraagt circa 50 duizend, op een totaal van 1,6 miljoen kinderen. Het verschil wordt verklaard door deelname aan andere onderwijssoorten als het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs (Ministerie van OCW, 2005). Voor de eenvoud zal in deze paragraaf alleen gesproken worden over leerlingen in het basisonderwijs als de ontwikkelingen in de leeftijds-

groep 4–11 jaar worden beschouwd. Uit *grafiek 4* blijkt dat tot rond 2010 het aantal basisschoolleerlingen in Nederland vrijwel constant zal blijven. Hierna zet een daling in die rond 2020 vrijwel is afgelopen. Het aantal basisschoolleerlingen is dan met ongeveer 10 procent afgenomen. De daling hangt samen met een daling van het aantal geboorten tussen 2000 en 2010.

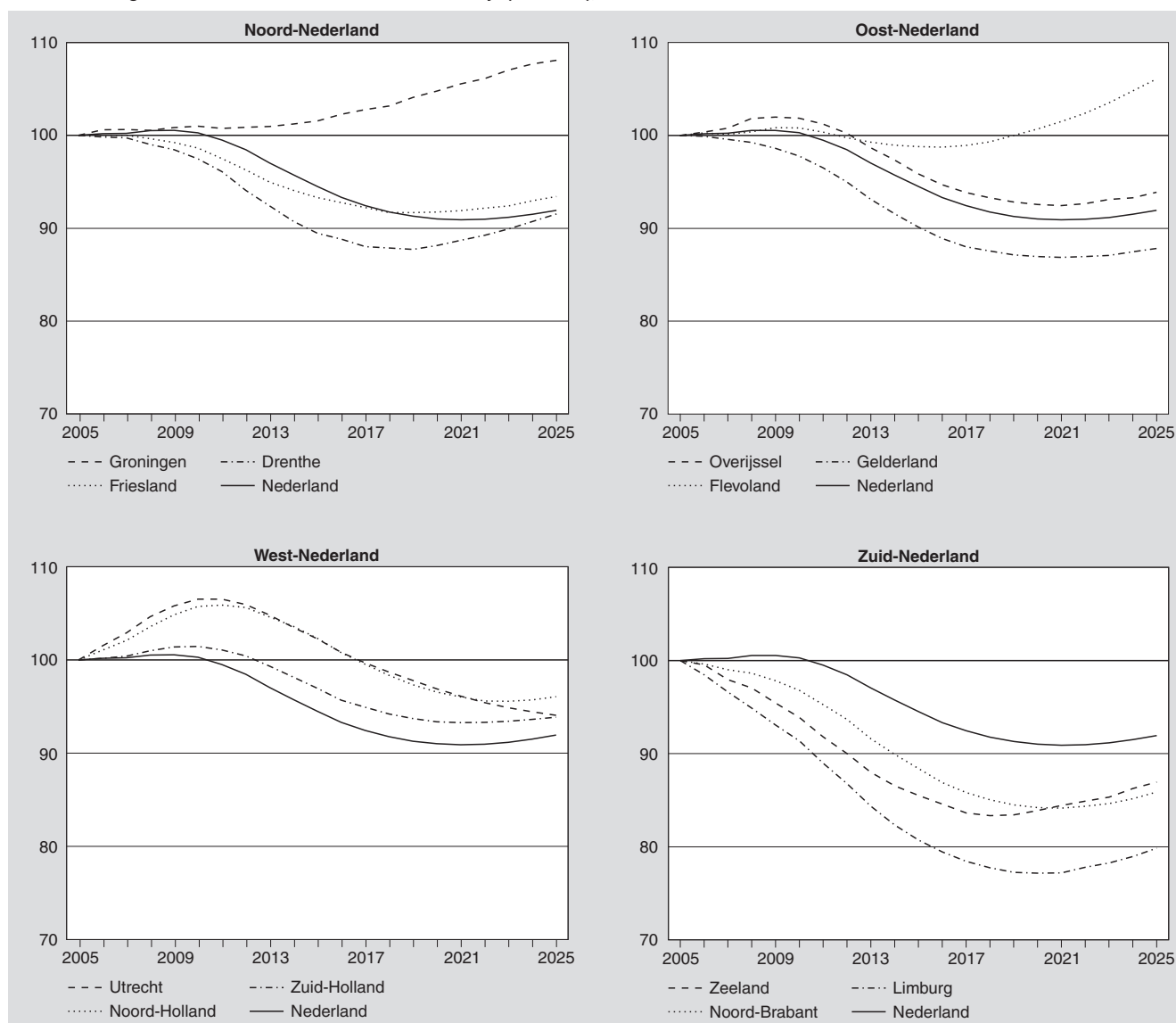
Er bestaan aanzienlijke verschillen tussen provincies in de ontwikkeling van het aantal basisschoolleerlingen. Voor slechts twee provincies wordt een (lichte) stijging van het aantal leerlingen geprognosticeerd, te weten Groningen en Flevoland. In 2005 was Flevoland de meest groene provincie van Nederland, met circa 30 procent van de bevolking jonger dan 20 jaar. De nieuwe kernen met veel relatief goedkope eengezinswoningen hebben vooral startende gezinnen aangetrokken, waardoor het geboortecijfer in deze provincie nu, maar ook in de toekomst, hoger ligt dan in de rest van het land. In Utrecht en Noord-Holland zal het aantal basisschoolleerlingen in eerste instantie stijgen, maar na 2010 slaat dit om in een daling. Voor alle drie zuidelijke provincies wordt een forse daling van het aantal

leerlingen verwacht, waarbij Limburg de kroon spant met een daling van 20 procent.

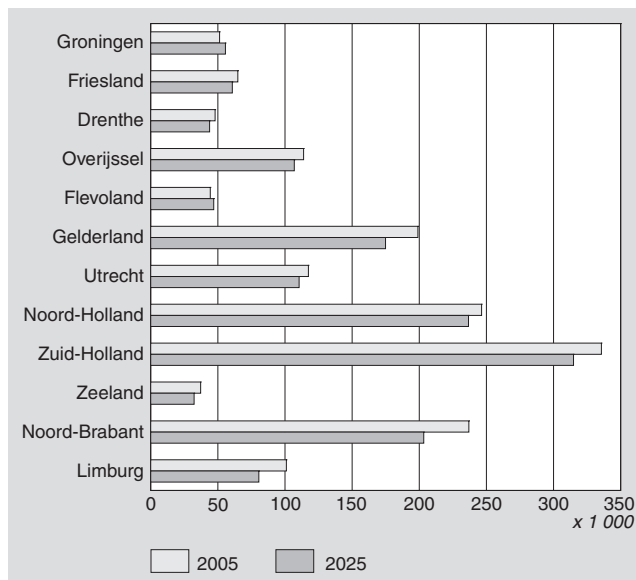
Limburg is de minst groene provincie, met 22 procent van de bevolking jonger dan 20 jaar. In deze provincie ligt het geboortecijfer al geruime tijd onder het landelijk gemiddelde. Als gevolg hiervan wordt deze provincie de komende jaren geconfronteerd met een daling van het aantal vrouwen in de meest vruchtbare leeftijden (en in samenhang hiermee minder geboorten).

In *grafiek 5* wordt per provincie het aantal basisschoolleerlingen in 2005 vergeleken met dat in 2025. Momenteel telt Nederland ongeveer 1,6 miljoen leerlingen in het basisonderwijs (inclusief ongeveer 50 duizend leerlingen in het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs). In 2025 zal dit aantal naar verwachting circa 130 duizend lager liggen. De provincie Noord-Brabant zal met de grootste daling worden geconfronteerd, met bijna 35 duizend minder basisschoolleerlingen in 2025 vergeleken met nu. In de provincies Gelderland, Zuid-Holland en Limburg zal het aantal leerlingen rond 2025 ongeveer 20 duizend lager liggen dan nu.

4. Ontwikkeling van het aantal kinderen in het basisonderwijs (2005=100), 2005–2025

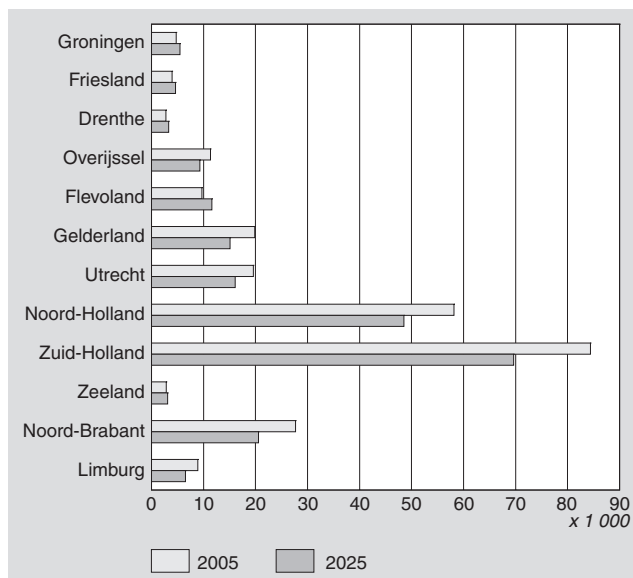
5. Aantal leerlingen in het basisonderwijs, 2005 en 2025

In het basisonderwijs nemen jongeren die tot culturele minderheden behoren (de zogenaamde cumi-leerlingen) een aparte plaats in, mede doordat scholen hiervoor extra financiële middelen krijgen (leerlingen met een potentiële onderwijsachterstand krijgen namelijk een extra gewicht voor de bekostiging). Het aantal cumi-leerlingen (in het primair onderwijs) verschilt weinig van de omvang van het aantal niet-westerse alloctonen in de relevante leeftijdsgroep 4–11 jaar (Ministerie van OCW, 2005). Het aantal cumi-leerlingen bedraagt momenteel ruim 250 duizend leerlingen.

Grafiek 6 laat zien dat niet-westerse leerlingen vooral in de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland worden aangetroffen, met respectievelijk circa 85 duizend en 60 duizend. In beide provincies wordt in de toekomst een daling van het aantal niet-westerse leerlingen verwacht. In de drie noordelijke provincies en Zeeland komen deze leerlingen nog maar sporadisch voor.

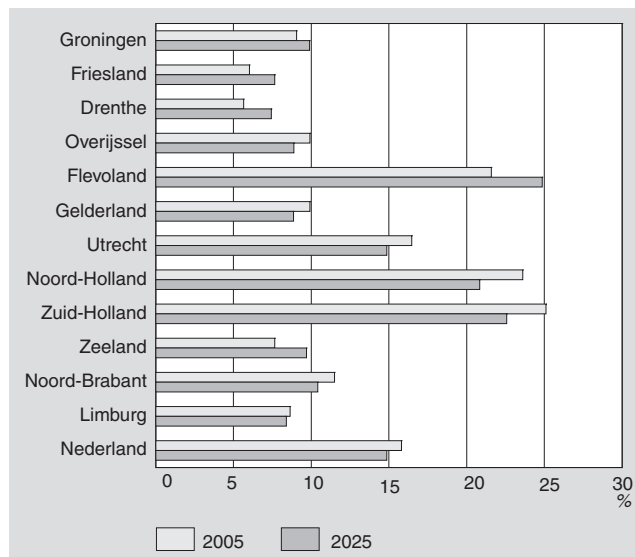
6. Aantal basisschoolleerlingen van niet-westerse herkomst, 2005 en 2025

De meeste niet-westerse leerlingen zijn van de tweede generatie. Deze tweede generatie is een jonge en snel groeiende bevolkingsgroep. Het aantal 4–11-jarigen binnen deze bevolkingsgroep zal de komende twintig jaar echter afnemen. Dit komt vooral doordat er binnen de eerste generatie steeds minder vrouwen op de vruchtbare leeftijden zullen zijn. Daardoor daalt het aantal kinderen dat wordt geboren binnen deze groep.

In Noord-Holland en Zuid-Holland heeft een kwart van de basisschoolleerlingen een niet-westerse achtergrond (grafiek 7). In Flevoland ligt het aandeel enkele procentpunten lager. In 2025 dalen de percentages in Noord-Holland en Zuid-Holland en stijgt dat in Flevoland. Hierdoor neemt deze provincie dan de eerste plaats over van Zuid-Holland. In alle andere provincies ligt het aandeel niet-westerse leerlingen rond of onder de 10 procent. Over twintig jaar is dit nog steeds het geval.

7. Basisschoolleerlingen van niet-westerse herkomst als percentage van het totaal aantal basisschoolleerlingen, 2005 en 2025

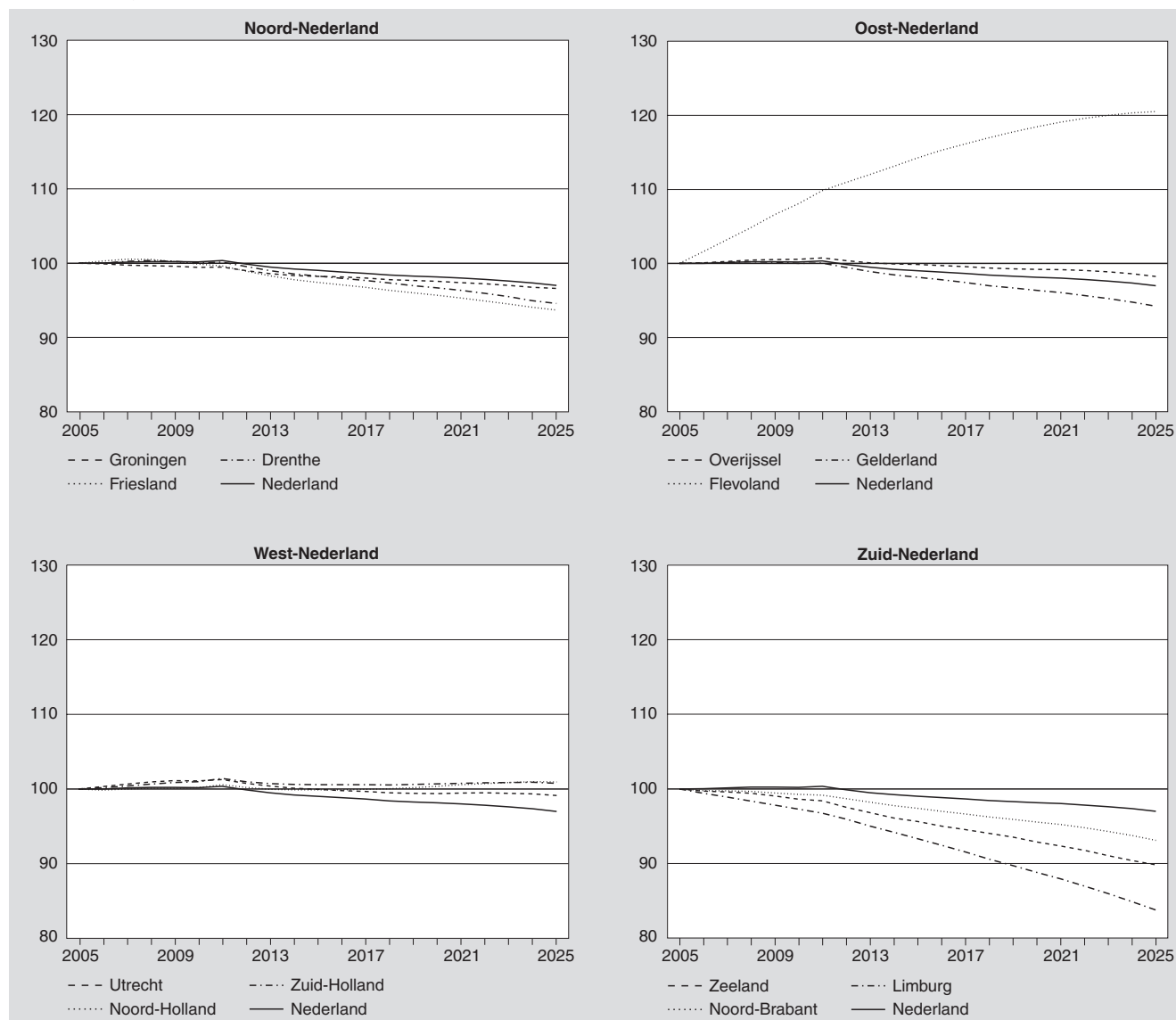

4. Bevolking op werkzame leeftijd

Tussen 2005 en 2025 zal het aantal personen tussen 20 en 65 jaar licht afnemen, met 3 procent. De beroepsbevolking bevindt zich vrijwel volledig in deze leeftijdsklasse. In dit artikel wordt deze leeftijdscategorie ook wel aangeduid als de potentiële beroepsbevolking (hoewel strikt genomen de leeftijdsklasse 15–19 jaar hiertoe ook kan worden gerekend).

De ontwikkeling van de potentiële beroepsbevolking vertoont duidelijke regionale verschillen. In Flevoland zal het arbeidsaanbod de komende twintig jaar met ongeveer 20 procent stijgen (grafiek 8). In Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland zal het arbeidsaanbod vrijwel constant blijven. In de drie noordelijke provincies en Noord-Brabant is sprake van een lichte daling, die iets sterker is dan de landelijke krimp. In Zeeland en vooral Limburg zal de krimp van de potentiële beroepsbevolking veel sterker dan gemiddeld zijn, met een daling van respectievelijk ongeveer 10 en 15 procent.

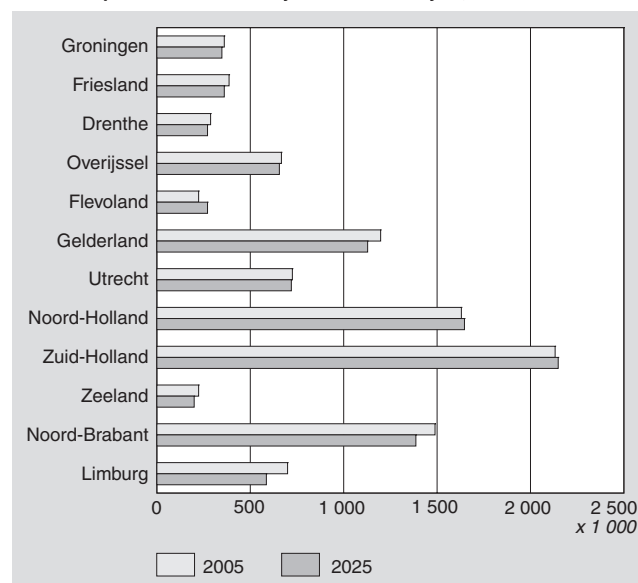
8. Ontwikkeling van het aantal personen van 20–64 jaar (2005=100), 2005–2025

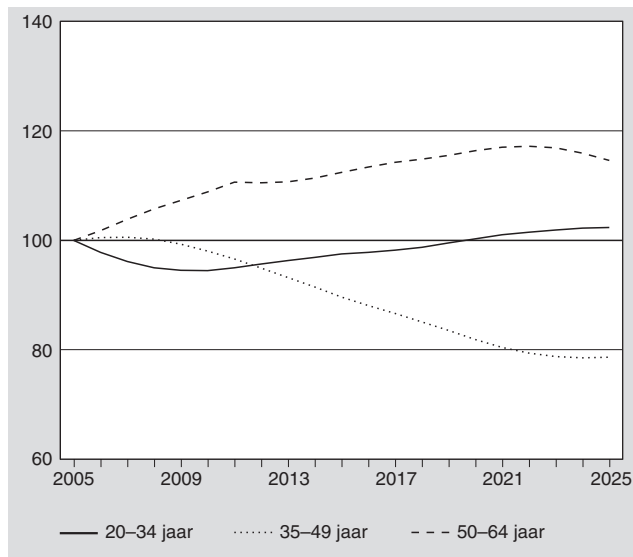
De omvang van de potentiële beroepsbevolking bedraagt in 2005 ongeveer 10 miljoen personen. In 2025 zal deze bevolkingsgroep met circa 300 duizend personen zijn gekrompen. In de provincie Limburg zal de krimp in absolute termen het sterkst zijn, met circa 110 duizend personen, op de voet gevolgd door Noord-Brabant met 100 duizend personen (*grafiek 9*). Ook in Gelderland is de terugloop van de potentiële beroepsbevolking met circa 70 duizend aanzienlijk. In Flevoland zal deze bevolkingsgroep met 45 duizend personen groeien, terwijl in Noord-Holland en Zuid-Holland een lichte groei van 15 duizend personen zullen realiseren.

De potentiële beroepsbevolking van Nederland verandert in de toekomst niet alleen van omvang maar ook van leeftijdssamenstelling. Het aantal jongeren (van 20–34 jaar) zal vrijwel constant blijven (*grafiek 10*). Het aantal mensen op de 'middenleeftijden' (35–49 jaar) zal echter tot 2025 fors dalen, met ongeveer 20 procent. Het aantal ouderen in de beroepsbevolking (50–64 jaar) zal daarentegen met 15 procent aanzienlijk stijgen. In de meeste provincies is de mate van stijging en daling ongeveer in dezelfde orde van

9. Aantal personen in de leeftijdsklasse 20–64 jaar, 2005 en 2025

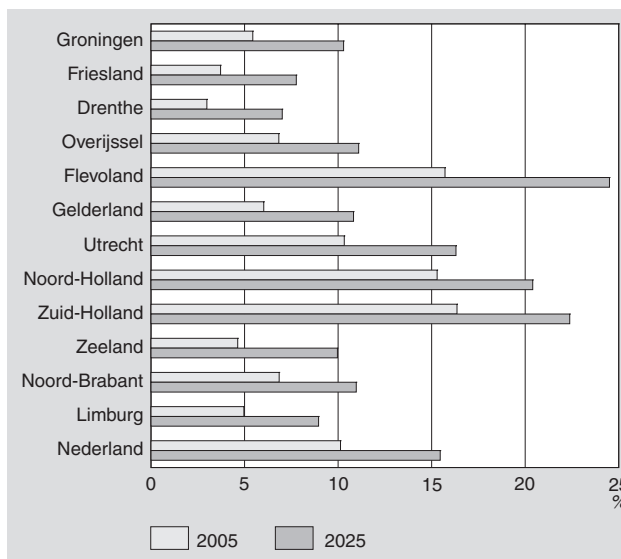
10. Ontwikkeling van het aantal personen van 20–34 jaar, 35–49 jaar en 50–64 jaar in Nederland (2005=100), 2005–2025

grootte. Flevoland en Limburg wijken echter duidelijk af van het landelijk patroon (grafiek 11). In Flevoland zal het aandeel ouderen in de potentiële beroepsbevolking aanzienlijk stijgen, met 60 procent. Dit is niet zo verwonderlijk aangezien Flevoland momenteel weinig ‘ouderen’ telt. In het verleden zijn er veel gezinnen in de fase van gezinsvorming naar Flevoland getrokken, aangetrokken door het ruime aanbod van (goedkope) huur- en koopwoningen. In de toekomst zullen deze mensen geleidelijk in de hogere leeftijden instromen. Op de middenleeftijden zal het aantal mensen gaan dalen, maar wel minder sterk dan gemiddeld in Nederland. Het (potentieel) aantal jongeren op de werkvloer zal in Flevoland met zo’n 20 procent stijgen, terwijl het aantal landelijk gelijk zal blijven. In Limburg zijn de ontwikkelingen in de verschillende leeftijdsgroepen tegengesteld aan die in Flevoland. De stijging van het aantal ouderen op werkzame leeftijden is minder sterk dan landelijk en de daling van het aantal personen op de middenleeftijden is juist veel sterker.

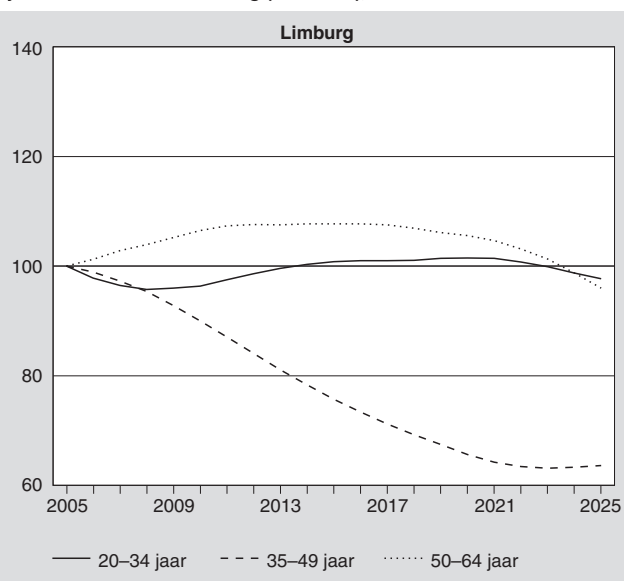
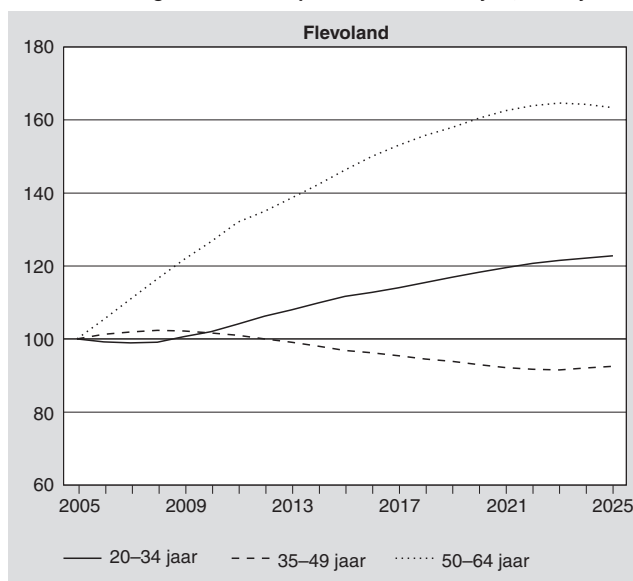
De bevolking op werkzame leeftijden verandert niet alleen van samenstelling wat betreft de leeftijdsverdeling, maar ook wat betreft de herkomst van de (beroeps)bevolking. In 2005 ligt in de provincies Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland het aandeel van de niet-westerse bevolking van 20–64 jaar (gerelateerd aan de totale bevolking in die leeftijdsklasse) op ongeveer 15 procent (grafiek 12). Ook in Utrecht ligt het aandeel met 10 procent vrij hoog, terwijl in de overige provincies het aandeel op ongeveer 5 procent ligt. Over twintig jaar zullen deze percentages overal hoger zijn. Dit geldt bij uitstek voor de provincie Flevoland, waar het aandeel zal uitkomen op een kwart, terwijl het in Noord-Holland en Zuid-Holland zal stijgen naar een vijfde. Voor Utrecht wordt een stijging naar circa 15 procent verwacht.

12. Niet-westerse bevolking van 20–64 jaar als percentage van de totale bevolking van 20–64 jaar, 2005 en 2025

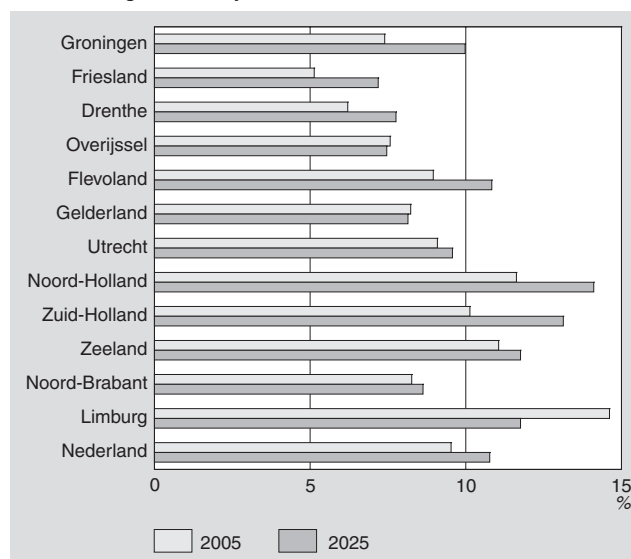
De bijdrage van de westerse bevolking aan de potentiële beroepsbevolking ligt in 2005 in de meeste provincies tus-

11. Ontwikkeling van het aantal personen van 20–34 jaar, 35–49 jaar en 50–64 jaar in Flevoland en Limburg (2005=100), 2005–2025

sen de 5 en 10 procent (*grafiek 13*). In Limburg is de bijdrage met bijna 15 procent beduidend hoger. In de toekomst zal de bijdrage in de meeste provincies licht stijgen en binnen de bandbreedte van 5 tot 10 procent blijven. In Noord-Holland en Zuid-Holland gaan de percentages dicht naar de 15 procent toe, terwijl dat in Limburg daalt. Als de bijdragen van de westerse en niet-westerse bevolkingsgroepen worden gecombineerd, dan bedraagt deze in 2005 in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland ongeveer een kwart, tegen ruim een derde in 2025.

13. Westerse bevolking van 20–64 jaar als percentage van de totale bevolking van 20–64 jaar, 2005 en 2025

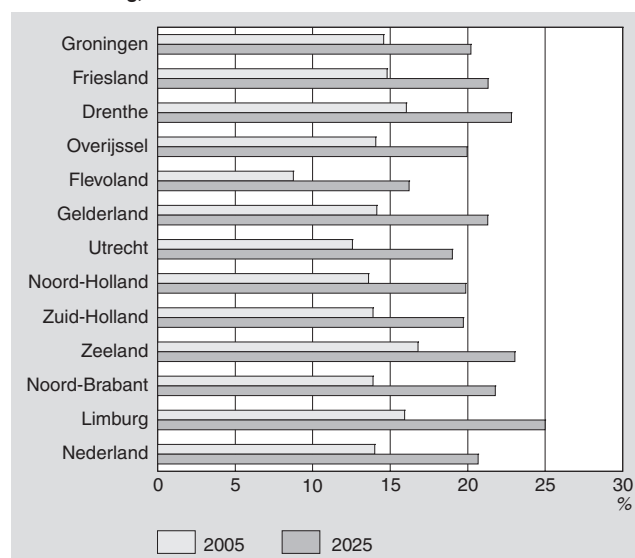
5. Vergrijzing

In de komende twee decennia zal de vergrijzing als maatschappelijk verschijnsel een prominente plaats opeisen. De gevolgen van vergrijzing hebben onder meer betrekking op de betaalbaarheid van sociale voorzieningen (zoals AOW en medische voorzieningen). Ook de woningmarkt zal veranderen, aangezien woningen beter dienen aan te sluiten bij de behoeften van ouderen (te denken valt aan aangepast toilet/sanitair, trapliften etcetera). Ook zal een behoefte ontstaan aan goederen die bij ouderen meer in trek zijn (zoals rollators).

Al geruime tijd is het aandeel van ouderen in de bevolking aan het stijgen. In de nabije toekomst zal het tempo van de vergrijzing een sterke impuls krijgen doordat na 2010 de naoorlogse geboortegolf in de leeftijdsklasse van 65 jaar en ouder gaat instromen. In 2005 was nog 14 procent van de bevolking 65 jaar of ouder. In 2025 is dit tot 21 procent toegenomen (*grafiek 14*). In 2005 lag het aandeel 65-plussers in de meeste provincies dicht tegen de landelijke waarde van 14 procent. De sterkst vergrijsde provincie was Zeeland (17 procent), gevolgd door Limburg en Drenthe (beide 16 procent). Flevoland had een opmerkelijk laag aandeel 65-plussers (9 procent). Vooral gezinnen in opbouw zijn naar deze provincie getrokken. Bovendien remmen de relatief hoge geboortecijfers daar de vergrijzing. Op ouderen oefent Flevoland minder aantrekkingskracht uit.

In 2025 heeft Limburg naar verwachting met 25 procent het grootste aandeel 65-plussers, gevolgd door Zeeland en Drenthe met 23 procent. In Zeeland en Limburg ligt het groeitempo van ouderen duidelijk lager dan nationaal: in 2025 zal het aantal personen van 65 jaar en ouder in Zeeland slechts 30 procent hoger liggen dan nu en in Limburg rond 45 procent, tegen landelijk 55 procent. Beide provincies zijn nu al sterk vergrijsd, waardoor de extra ouderen in de toekomst minder effect hebben dan landelijk het geval is. Flevoland blijft het minst vergrijsd, al is het aandeel 65-plussers in de bevolking in 2025 wel gestegen tot 16 procent. De verklaring hiervoor is niet dat deze provincie in de toekomst opeens veel meer in trek raakt bij ouderen. In het verleden zijn – in tegenstelling tot de paren in de fase van gezinsvorming – maar weinig ouderen naar de jongste provincie van Nederland getrokken. Deze paren schuiven in de toekomst langzaam maar zeker de leeftijdsklasse van 65 jaar en ouder binnen. Ook Utrecht heeft met 19 procent in 2025 een aandeel 65-plussers dat beduidend onder het landelijk niveau ligt.

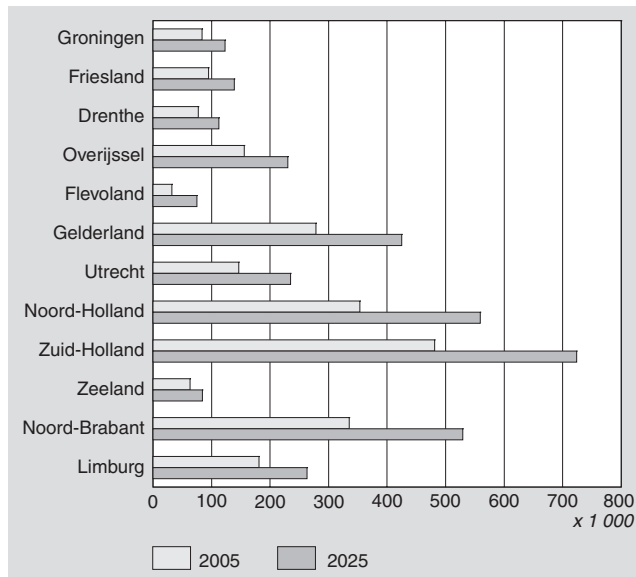
14. Personen van 65 jaar en ouder als percentage van de totale bevolking, 2005 en 2025

Nederland telt in 2005 2,3 miljoen personen van 65 jaar en ouder. In 2025 zal dit aantal zijn gegroeid naar 3,5 miljoen. In Zuid-Holland zal de groei het sterkst zijn, met circa 250 duizend personen (*grafiek 15*). In Noord-Holland en Brabant zal de groei uitkomen op ongeveer 200 duizend personen. Ook in Gelderland is de groei aanzienlijk, met 150 duizend personen. Flevoland en Zeeland kennen momenteel nog maar weinig ouderen. Het zeer sterke relatieve groeitempo van Flevoland betekent in absolute termen 'slechts' een toename van circa 30 duizend naar 75 duizend tussen 2005 en 2025.

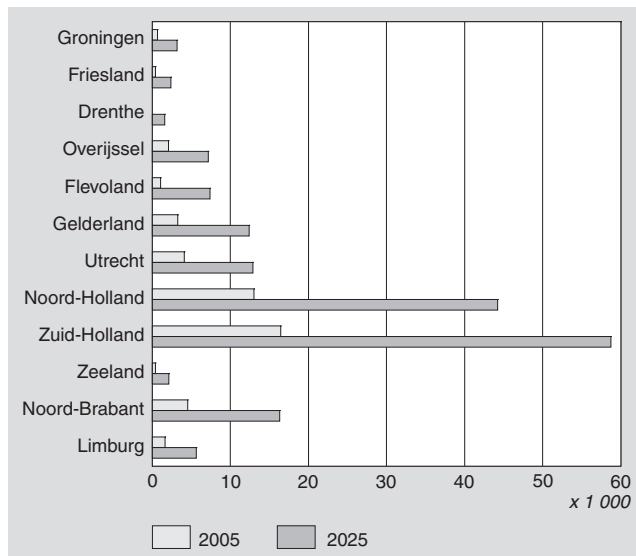
Momenteel kent Nederland maar weinig personen van 65 jaar en ouder die van niet-westerse herkomst zijn (45 duizend). In 2025 zal dit aantal zijn gegroeid naar 175 duizend personen. Uit *grafiek 16* blijkt dat deze groei zich grotendeels in Noord-Holland en Zuid-Holland zal gaan voltrekken. Voor Zuid-Holland wordt een groei van 15 duizend in 2005 naar 60 duizend in 2025 verwacht, en voor Noord-Holland een groei van 10 duizend naar 45 duizend.

15. Aantal personen van 65 jaar en ouder, 2005 en 2025

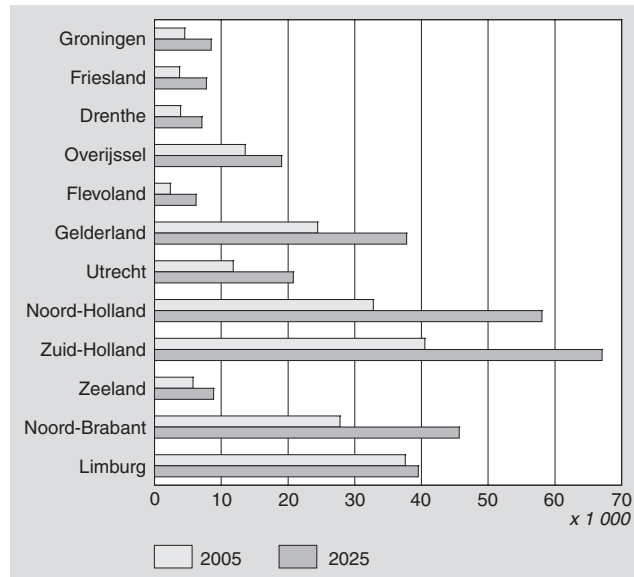
In de drie noordelijke provincies komen niet-westerse allochtone ouderen vrijwel niet voor (met aantallen beneden de 600). Ondanks een sterke relatieve groei blijven de aantallen in 2025 op rond 3 duizend of lager steken.

16. Personen van 65 jaar en ouder van niet-westerse herkomst, 2005 en 2025

Ouderen van westerse herkomst zijn numeriek duidelijk belangrijker dan niet-westerse ouderen. Nederland telt nu ongeveer 200 duizend westers allochtone ouderen. In 2025 zal dit aantal zijn gegroeid naar ruim 300 duizend. De locatie van deze ouderen is minder sterk op de Randstad geïntendeerd dan het geval is bij niet-westerse ouderen. Naast Noord-Holland en Zuid-Holland komen ook veel westerse ouderen voor in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg (grafiek 17). Dit hangt samen met het feit dat in het verleden in de grensstreken veel Belgen en Duitsers met een Nederlandse partner zijn getrouwd. In de Randstad zijn veel westerse immigranten gekomen vanwege

17. Personen van 65 jaar en ouder van westerse herkomst, 2005 en 2025

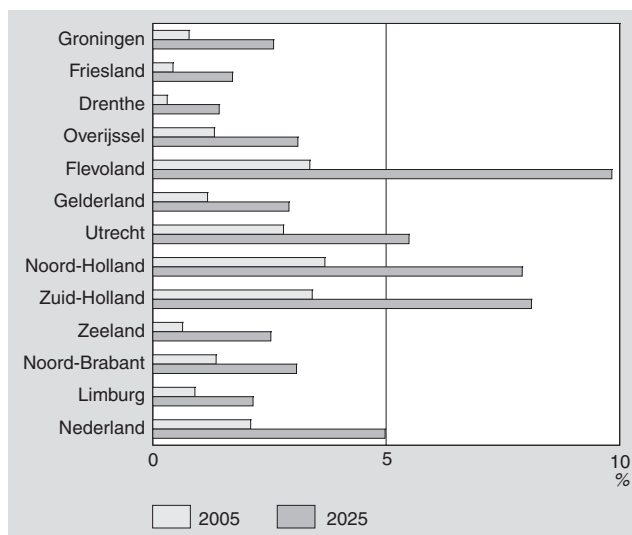
onder meer werk en studie. Dit gaat ook gepaard met een stroom van volgmigranten (de partners en eventuele kinderen). Hoewel veel immigranten na enkele jaren werk/studie weer zijn vertrokken naar het land van herkomst, is ook een gedeelte in Nederland gebleven. Deze westerse migranten stromen geleidelijk de hogere leeftijden binnen. Dit geldt vooral voor Noord-Holland en Zuid-Holland, en in iets mindere mate voor Gelderland en Noord-Brabant. Opmerkelijk is de zwakke toename in Limburg. Deze provincie is geleidelijk iets minder populair onder Belgen en Duitsers geworden, mede door het feit dat de huizenprijzen in het buitenland de laatste jaren veel lager liggen dan in Limburg (in het verleden was juist het omgekeerde het geval). Veel mensen in deze provincie verhuizen net over de grens, en dit zal naar verwachting in de toekomst nog wel enige tijd aanhouden. Dit leidt ertoe dat de instroom in de hogere leeftijden wordt beperkt.

Grafiek 18 toont het aandeel van de niet-westerse ouderen onder de ouderen in 2005 en 2025. Over het algemeen gaat het om (zeer) geringe aandelen; in 2005 liggen ze in alle provincies beneden de 5 procent. Over twintig jaar zijn de percentages niet langer in alle provincies als marginaal te beschouwen. In Flevoland bestaat dan 10 procent van de ouderen uit niet-westerse allochtonen en in Noord-Holland en Zuid-Holland 8 procent.

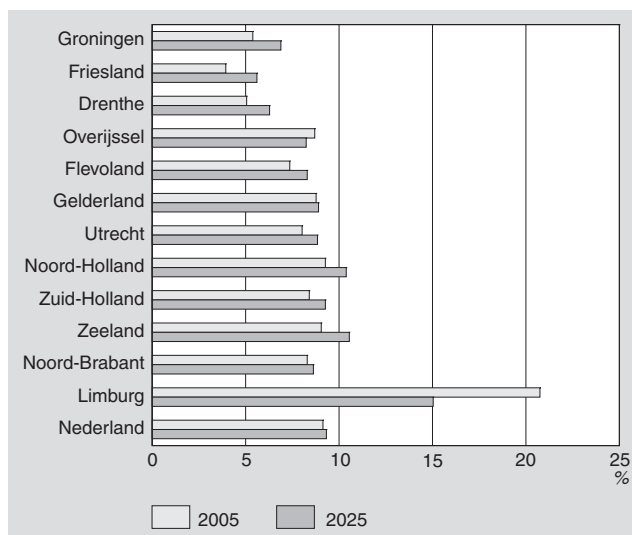
De bijdrage van westerse allochtonen aan de bevolking van 65 jaar en ouder is momenteel in vrijwel alle provincies aanzienlijk. Het gaat globaal om aandelen tussen de 5 en 10 procent (grafiek 19). Limburg vormt een duidelijke uitschieter, met een percentage van ongeveer 20. Over twintig jaar is het beeld nog vrijwel hetzelfde. Alleen in Limburg treedt een aanzienlijke daling op, waardoor het percentage terugloopt naar 15.

Als de niet-westerse en westerse allochtone ouderen bij elkaar worden gevoegd, komt het aandeel allochtonen in de totale bevolking van 65 jaar en ouder in Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland in 2005 uit op ruim 10 procent, tegen bijna 20 procent in 2025.

18. Personen van 65 jaar en ouder van niet-westerse herkomst als percentage van het totaal aantal personen in die leeftijdsklasse, 2005 en 2025

19. Personen van 65 jaar en ouder van westerse herkomst als percentage van het totaal aantal personen in die leeftijdsklasse, 2005 en 2025

6. Samenvatting

De bevolkingsgroei van circa 600 duizend in de komende twintig jaar zal zich concentreren in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland. In Limburg en Zeeland wordt een bevolkingsdaling verwacht. Het aantal kinderen in de leeftijden waarop ze basisonderwijs volgen zal in alle provincies dalen, met uitzondering van Flevoland en Groningen. In Limburg zal de daling veel sterker zijn het landelijk gemiddelde. Het aandeel basisschoolleerlingen van niet-westerse herkomst bedraagt in Noord-Holland en Zuid-Holland ongeveer een kwart. In Flevoland ligt het aandeel momenteel nog lager, maar in 2025 zal deze provincie ook dit niveau bereiken. In Noord-Holland en Zuid-Holland zal het percentage daarentegen iets dalen. De bevolking in de werkzame leeftijden zal de komende twintig jaar in Nederland licht dalen. In Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland zal deze bevolkingsgroep vrijwel constant blijven, in Flevoland sterk stijgen en in Limburg en Zeeland vrij sterk dalen. Het aandeel niet-westerse allochtonen in deze bevolkingsgroep bedraagt in Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland nu circa 15 procent. In 2025 zal dit zijn gestegen naar 25 procent in Flevoland en 20 procent in Noord-Holland en Zuid-Holland. De bevolkingsgroep van 65 jaar en ouder zal in de komende twintig jaar in Nederland met 55 procent groeien. In Flevoland zal de groei veel sterker zijn en Limburg en Zeeland minder sterk. Het aandeel ouderen met een niet-westerse achtergrond is nu in alle provincies nog gering, met minder dan 5 procent. Over twintig jaar zal dit aandeel in Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland zijn toegenomen tot ongeveer 10 procent.

Literatuur

Duin, C. van, A. de Jong en R. Broekman, 2006, Regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005–2025. NAI Uitgevers, Rotterdam.

Jong, A. de, M. Alders, P. Feijten, P. Visser, I. Deerenberg, M. van Huis en D. Leering, 2005, Achtergronden en veronderstellingen bij het model PEARL. Naar een nieuwe regionale bevolkings- en allochtonenprognose. NAI Uitgevers, Rotterdam.

Ministerie van OCW, 2005, Onderwijsdeelname 1990–2020, beelden anno 2005. Ministerie van OCW, Den Haag.